

Warszawa, 31 lipca 2014 r.

Stanowisko

Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji

Krajowej Rady Radców Prawnych

**w sprawie zakresu podmiotowego Uchwały Nr 30/B/VII/2008 Krajowej Rady Radców
Prawnych z dnia 6 czerwca 2008 r.**

Niniejsze stanowisko zostało sporządzone w związku z prośbą o interpretację § 7 Uchwały Nr 30/B/VII/2008 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 6 czerwca 2008 r. w sprawie określenia zasad wypełniania przez radcę prawnego obowiązku brania udziału w szkoleniach zawodowych, zmienionej następnie uchwałami Nr 46/VIII/2011 z dnia 21 maja 2011 r. oraz Nr 74/VIII/2011 z dnia 9 grudnia 2011 r. - dalej jako uchwała szkoleniowa. W szczególności chodzi o dokonanie wykładni ust. 2 § 7 uchwały szkoleniowej, który zmniejsza proporcjonalnie wymiar obowiązku udziału w szkoleniu zawodowym wobec radców prawnych zawieszonych w prawie do wykonywania zawodu w czasie trwania cyklu szkoleń zawodowych, w kontekście dopuszczalności jego odpowiedniego zastosowania wobec radców prawnych nie wykonujących zawodu.

Uchwała szkoleniowa, odnosząc się w § 7 ust. 2 do przypadków zawieszenia prawa do wykonywania zawodu, przewidzianych w art. 28 ust. 1 pkt 1-4 i ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2014 r., poz. 637 ze zm.) - dalej jako urp, ogranicza zastosowanie uchwały, modyfikując tym samym jej zakres podmiotowy. W konsekwencji obowiązek uzyskania punktów szkoleniowych zostaje wyłączone, a precyzyjniej rzecz ujmując proporcjonalnie ograniczony, wobec radców prawnych zawieszonych w prawie do wykonywania zawodu bez względu na to czy nastąpiło to na wniosek radcy prawnego czy też stanowi konsekwencję uprawomocnienia się orzeczenia dyscyplinarnego o zastosowaniu tej kary. Uchwała szkoleniowa nie reguluje natomiast

sytuacji, w której radca prawny nie podjął wykonywania zawodu albo zaprzestał jego wykonywania, zawiadamiając o tym właściwą okręgową izbę radców prawnych, w trybie art. 8 ust. 3 urp, przy czym nie zachodzą wobec niego przesłanki do zawieszenia prawa do wykonywania zawodu określone w art. 28 urp. Wątpliwości budzi zatem odpowiednie zastosowanie w tej sytuacji regulacji przewidzianej w § 7 ust. 2 uchwały szkoleniowej, umożliwiającej zmniejszenie wymiaru obowiązku udziału w szkoleniu zawodowym, proporcjonalnie do okresu, w czasie którego radca prawny nie wykonywał zawodu radcy prawnego w cyklu szkoleń zawodowych.

Dokonując określenia zakresu podmiotowego uchwały szkoleniowej przede wszystkim należy mieć na uwadze podstawy prawne, na mocy których została ustanowiona oraz cele, które powinna realizować i urzeczywistniać. Została ona wydana w oparciu o art. 60 pkt 7 urp oraz w celu wykonania art. 23 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego - dalej KERP. Wskazane przepisy w żaden sposób nie ograniczają oraz nie różnicują kręgu podmiotów, do których odnosi się obowiązek doskonalenia zawodowego radców prawnych (art. 60 pkt 7 urp) oraz dbałości o rozwój zawodowy poprzez kształcenie ustawiczne polegające na braniu udziału w szkoleniach zawodowych (art. 23 ust. 2 KERP).

Na marginesie stwierdzić należy, iż już chociażby z tych względów wprowadzony w § 7 ust. 2 uchwały szkoleniowej wyjątek od zasady, wyłączający (proporcjonalnie ograniczający) wskazane powyżej obowiązki wobec radców prawnych zawieszonych w prawie do wykonywania zawodu, należy uznać za zbyt daleko idący, a nawet pozostający w sprzeczności z regulacjami zawartymi w urp i KERP. Regulacje zawarte zarówno w urp jak i KERP nie przewidują bowiem żadnych odstępstw od obowiązku brania udziału przez radców prawnych – rozumianych jako osoby wpisane na listę radców prawnych, bez rozróżnienia czy wykonują zawód czy też nie – w szkoleniach zawodowych. Nie sposób również znaleźć racjonalnego i przekonywującego uzasadnienia dla zwolnienia z tego obowiązku radców prawnych, wobec których w każdej chwili (ust. 1 art. 28 urp) bądź po zakończeniu okresu na jaki została orzeczona kara dyscyplinarna (ust. 2 art. 28 urp) następuje przywrócenie prawa do wykonywania zawodu, co pozwala na rozpoczęcie świadczenia pomocy prawnej w pełnym zakresie. Niewątpliwie bowiem okres zawieszenia prawa do wykonywania zawodu nie powinien sprzyjać utracie czy pogorszeniu przygotowania

zawodowego radcy prawnego. W tym zakresie regulacja wymaga niewątpliwie interwencji uchwałodawczej.

Brak uregulowania w uchwale szkoleniowej oraz wyraźnego odesłania do jej § 7 ust. 2 przypadku radców prawnych nie wykonujących zawodu, a jednocześnie nie zawieszonych w prawie do jego wykonywania (choćby ze względu na brak wystąpienia przesłanek to umożliwiających), rodzi pytanie o dopuszczalność zastosowania w tej sytuacji powyższej regulacji chociażby poprzez wnioskowanie *per analogiam*. Reguła ta pozwala na zastosowanie do sytuacji nieregulowanych przez przepisy innych przepisów regulujących podobne sytuacje. W analizowanym przypadku należy mieć jednak na względzie istniejące odrębności w zakresie trybu oraz możliwości przywrócenia prawa do wykonywania zawodu w przypadku jego wcześniejszego zawieszenia a podjęciem wykonywania zawodu przez wpisanego na listę radcę prawnego.

W sprawie przywrócenia (wcześniej zawieszzonego) prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego podejmowana jest uchwała przez radę okręgowej izby radców prawnych, do której podjęcia, po spełnieniu określonych warunków formalnych, w zasadzie nie ma przeszkód. Niemniej jednak rozstrzygnięcie w tym zakresie uzależnione jest od decyzji rady. Nie dotyczy to sytuacji zawieszenia prawa wskutek orzeczenia dyscyplinarnego, którego przywrócenie następuje dopiero po upływie okresu na jaki kara została orzeczona.

Natomiast podjęcie wykonywania zawodu wiąże się ściśle z nabyciem prawa do jego wykonywania i następuje w wyniku dokonania wpisu na listę radców prawnych i złożenia ślubowania (vide art. 23 urp). W konsekwencji implikuje również obowiązek uiszczania składki ubezpieczeniowej (vide § 7 ust. 2 Uchwały Nr 7/VIII /2010 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 10 grudnia 2010 r. w sprawie wysokości składki członkowskiej i składki ubezpieczeniowej, zasad ich uiszczania i podziału oraz funduszy celowych Krajowej Rady Radców Prawnych – dalej uchwała składkowa), a tym samym objęcie ochroną ubezpieczeniową radcy prawnego wykonującego zawód oraz obowiązek zawiadomienia rady właściwej okręgowej izby radców prawnych o wykonywaniu zawodu i formach jego wykonywania, o adresie i nazwie kancelarii lub spółki poprzez złożenie stosownego oświadczenia przez radcę prawnego.

Podjęcie wykonywania zawodu łączy się z obowiązkiem zawiadomienia przez radcę prawnego właściwej izby zgodnie z wzorem ustalonym Uchwałą Nr 275/VIII/2012 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 6 grudnia 2012 r. w sprawie wzoru zawiadomienia o wykonywaniu zawodu radcy prawnego, który w polu D umożliwia również zgłoszenie informacji o niewykonywaniu zawodu przez radcę prawnego.

Wskazane zróżnicowanie powyższych statusów radcy prawnego (zawieszzonego w prawie do wykonywania oraz niewykonywającego zawodu) uniemożliwia ich jednakowe ujęcie w kontekście realizacji obowiązku brania udziału w szkoleniach zawodowych. Tym samym uniemożliwia odpowiednie zastosowane wobec radcy prawnego nie wykonującego zawodu, o czym przesądza jedynie dyskrejonalna decyzja takiej osoby, wyłączenia ujętego w § 7 ust. 2 uchwały szkoleniowej i przewidzianego dla radcy prawnego zawieszzonego w prawie do wykonywania zawodu, o czym decydują określone przesłanki natury obiektywnej wymienione w art. 28 ust. 1 i 2 urp.

Niezależnie od powyższej argumentacji już analiza § 8 uchwały szkoleniowej prowadzi do wniosku, że intencją uchwałodawcy było wyłączenie z kręgu radców prawnych, których dotyczy obowiązek brania udziału w szkoleniu zawodowym oraz gromadzenia punktów szkoleniowych, jedynie tych radców prawnych nie wykonujących zawodu, którzy jednocześnie są emerytami lub rencistami. Jedynie co do nich w uchwale szkoleniowej przewidziano wyraźne wyłączenie.

Jako, że w myśl ogólnej zasady wyjątków nie wolno domniemywać, interpretować rozszerzająco, ani stosować do nich analogii nie sposób uznać, iż przedmiotowe wyłączenie mogłoby mieć zastosowanie również wobec tych radców prawnych nie wykonujących zawodu, którzy nie są emerytami lub rencistami.

Nie bez znaczenia pozostaje również szerokie ujęcie w uchwale szkoleniowej kręgu podmiotów, do których odnosi się obowiązek doskonalenia zawodowego poprzez ogólne posłużenie się m.in. w jej § 1 i 2 pojęciem „radca prawny”.

Zastosowana konstrukcja jest odmienna niż w przypadku regulacji dotyczącej wyznaczania pełnomocników z urzędu, w której wskazano wyraźnie, że pełnienie obowiązków pełnomocnika z urzędu dotyczy wszystkich radców prawnych, bez względu na formę wykonywania zawodu radcy prawnego, a tym samym przesądzono, że obejmuje ona

swoim zakresem podmiotowym jedynie radców wykonujących zawód (*vide* § 1 ust. 2 Uchwały Nr 152/VII/2010 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 15 października 2010 r. w sprawie wyznaczania radców prawnych do prowadzenia spraw z urzędu).

Przeprowadzona analiza prowadzi do wniosku, że **ust. 2 § 7 uchwały szkoleniowej**, który zmniejsza proporcjonalnie wymiar obowiązku udziału w szkoleniu zawodowym wobec radców prawnych zawieszonych w prawie do wykonywania zawodu w czasie trwania cyklu szkoleń zawodowych, **nie znajduje odpowiedniego zastosowania wobec radców prawnych nie wykonujących zawodu, którzy dokonali zawiadomienia o tym właściwej okręgowej izby radców prawnych, w trybie art. 8 ust. 3 urp** i powoduje obowiązek uzyskania przez nich punktów szkoleniowych w pełnej ilości przewidzianej w cyklu szkoleniowym.

W uzupełnieniu stanowiska wskazać również należy, iż uchwała szkoleniowa, oprócz wzmiankowanych już wad zawiera również inne uchybienia oraz braki, utrudniające jej stosowanie, wymagające możliwie szybkiej interwencji uchwałodawczej Krajowej Rady Radców Prawnych.

Rozwiązanie jedynie części z nich zostało zawarte w Stanowisku Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 28 kwietnia 2009 r. w sprawie wyjaśnienia niektórych wątpliwości związanych ze stosowaniem uchwały Nr 30/B/VII/2008 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 6 czerwca 2008 r. w sprawie określenia zasad wypełniania przez radcę prawnego obowiązku brania udziału w szkoleniach zawodowych, któremu należy przypisać charakter wykładni autentycznej uchwały szkoleniowej.

Wskazując jedynie na niektóre z nich:

- 1) w § 1 pkt 3 uchwały, jako formę wypełniania obowiązku, pominięto branie udziału w charakterze wykładowcy w szkoleniu aplikantów notarialnych, komorniczych oraz kadr sądownictwa i prokuratury w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury;
- 2) w § 1 pkt 4, a w konsekwencji w § 3 ust. 2 pkt 4 uchwały, zaniechano dokonania wyraźnego rozróżnienia określonego rodzaju publikacji, np. w zależności od ich objętości (arkuszy wydawniczych), przewidując za każdą z nich taką samą liczbę punktów szkoleniowych, co prowadzi do sytuacji, w której publikacja komentarza prawniczego staje się tożsama z glosą do wyroku, pomimo wyraźnej dysproporcji nakładu pracy autora;

- 3) w § 3 ust. 2 pkt 4 uchwały nie określono w jaki sposób dokonywać punktowania publikacji współautorskich, np. gdy radca prawny jest jednym z trzech innych autorów opracowania;
- 4) nieuzasadnione wydaje się przyznanie radzie okręgowej izby radców prawnych kompetencji do podejmowania decyzji w zakresie określonym w § 9 pkt 1 (zmniejszenie wymaganej liczby punktów szkoleniowych) i pkt 2 (zaliczenie szkolenia zawodowego odbytego za granicą w innym kraju niż kraju członkowskim Unii Europejskiej), bowiem zupełnie wystarczająca w tej mierze byłaby decyzja prezydium rady.